

NESLUŽBENI PROČIŠĆENI TEKST

Zakon o nacionalnoj naknadi za starije osobe

Vrijedi od 1. siječnja 2024.

Strojno pročišćen iz: NN 62/2020, NN 156/2023

Ovo je neslužbeni pročišćeni tekst, izrađen strojno iz akata objavljenih u Narodnim novinama. Mjerodavne su objave u Narodnim novinama. Objavljen je pod licencom CC BY 4.0.

Izvezen sa slovozakona.hr/zakon/zakon-o-nacionalnoj-naknadi-za-starije-osobe/

ZAKON O NACIONALNOJ NAKNADI ZA STARIJE OSOBE

Članak 1.

Ovim Zakonom se uređuje ostvarivanje prava na nacionalnu naknadu za starije osobe, uvjeti za ostvarivanje prava, obuhvat osoba koje mogu ostvariti pravo i nadležnost za provedbu postupka.

Članak 2.

Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, a imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod.

Članak 3.

Nacionalna naknada za starije osobe je novčano primanje za starije osobe koje se ostvaruje na način i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.

Članak 4.

Pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe može ostvariti hrvatski državljanin koji je navršio 65 godina života s prebivalištem na području Republike Hrvatske u neprekidnom trajanju od deset godina neposredno prije podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava.

Članak 5.

(1) Osoba iz članka 4. ovoga Zakona može ostvariti pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe uz ispunjenje sljedećih uvjeta:

1. da nije korisnik mirovine prema propisima Republike Hrvatske ili prema propisima druge države i nije osiguranik u obveznom mirovinskom osiguranju
2. da korisniku i/ili članovima kućanstva prihod ostvaren u prethodnoj kalendarskoj godini po članu kućanstva mjesečno ne prelazi dvostruki iznos nacionalne naknade za starije osobe iz članka 9. stavaka 1. i 2. ovoga Zakona
3. da nije korisnik prava na zajamčenu minimalnu naknadu prema propisima o socijalnoj skrbi
4. da mu nije priznato pravo na uslugu smještaja prema propisima o socijalnoj skrbi
5. da nije sklopio ugovor o dosmrtnom uzdržavanju ili ugovor o doživotnom uzdržavanju kao primatelj uzdržavanja, osim u slučaju pokretanja postupka za raskid, utvrđenje ništetnosti ili poništenje ugovora.

(2) Iznimno od uvjeta propisanog u stavku 1. točki 1. ovoga članka, korisnik prava na mirovinu iz obveznog mirovinskog osiguranja može ostvariti pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe pod uvjetom da se na zahtjev korisnika obustavi isplata mirovine.

(3) Iznimno od uvjeta propisanog u stavku 1. točki 3. ovoga članka, korisnik prava na zajamčenu minimalnu naknadu može ostvariti pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe pod uvjetom da se na zahtjev korisnika utvrdi prestanak prava na zajamčenu minimalnu naknadu.

(4) Pod prihodom se, u smislu ovoga Zakona, smatraju sva novčana sredstva ostvarena po osnovi rada, mirovine, primitaka od imovine ili na neki drugi način

ostvarena u tuzemstvu i u inozemstvu sukladno propisima o oporezivanju dohotka, a umanjeni za iznos uplaćenog poreza i prireza.

(5) Pod kućanstvom se, u smislu ovoga Zakona, smatra obiteljska ili druga zajednica osoba koje zajedno žive i podmiruju troškove života, bez obzira na srodstvo.

(6) U prihod iz stavka 1. točke 4. ovoga članka ne uračunavaju se doplati za pomoć i njegu i invalidnina prema propisima o socijalnoj skrbi, invalidnina prema propisima o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, invalidnina prema propisima o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata kao niti naknada zbog tjelesnog oštećenja i doplati za pomoć i njegu prema propisima iz mirovinskog osiguranja te druge naknade koje ne podliježu plaćanju poreza na dohodak prema poreznim propisima.

Članak 6.

(1) O pravu na nacionalnu naknadu za starije osobe rješava Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: Zavod).

(2) U postupku ostvarivanja prava na nacionalnu naknadu za starije osobe osigurava se dvostupnost rješavanja u Zavodu, kao i sudska zaštita prava.

Članak 7.

(1) Postupak za ostvarivanje prava na nacionalnu naknadu za starije osobe pokreće se na zahtjev osobe iz članka 4. ovoga Zakona.

(2) Pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe pripada od dana podnošenja urednog zahtjeva, ako su ispunjeni uvjeti propisani za stjecanje prava.

(3) Pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe korisniku mirovine pripada od prvoga dana nakon obustave isplate mirovine iz obveznog mirovinskog osiguranja.

(4) Pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe korisniku zajamčene minimalne naknade pripada od prvoga dana nakon prestanka prava na zajamčenu minimalnu naknadu.

Članak 8.

(1) Zahtjev za ostvarivanje prava podnosi se područnoj ustrojstvenoj jedinici Zavoda, nadležnoj prema prebivalištu podnositelja zahtjeva.

(2) O pravu na nacionalnu naknadu za starije osobe rješava u prvom stupnju područna ustrojstvena jedinica Zavoda, na čijem je području prebivalište podnositelja zahtjeva.

(3) Protiv rješenja o pravu na nacionalnu naknadu za starije osobe može se izjaviti žalba Zavodu.

(4) O žalbi protiv prvostupanjskog rješenja o pravu na nacionalnu naknadu za starije osobe rješava središnja ustrojstvena jedinica Zavoda.

(5) Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

(6) Protiv drugostupanjskog rješenja može se pokrenuti upravni spor.

Članak 9.

(1) Nacionalna naknada za starije osobe iznosi 150,00 eura mjesečno.

(2) Svota nacionalne naknade za starije osobe usklađuje se od 1. siječnja svake kalendarske godine, počevši od 1. siječnja 2022. nadalje prema stopi promjene

indeksa potrošačkih cijena iz prethodne godine u odnosu na godinu koja joj prethodi, prema podacima Državnog zavoda za statistiku, ako je stopa veća od nule.

(3) Odluku o usklađivanju nacionalne naknade za starije osobe donosi Upravno vijeće Zavoda najkasnije dva mjeseca nakon isteka kalendarske godine.

(4) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, svota nacionalne naknade za starije osobe u 2024. godini neće se usklađivati.

Članak 10.

(1) Nacionalna naknada za starije osobe isplaćuje se u mjesečnim svotama, i to u tekućem mjesecu za protekli mjesec.

(2) Nacionalnu naknadu za starije osobe Zavod isplaćuje korisniku na račun za plaćanje u banci ili putem pošte na adresu korisnika u Republici Hrvatskoj.

(3) Radi uređivanja međusobnih odnosa u vezi s načinom, uvjetima isplate i povratom nacionalne naknade za starije osobe, Zavod zaključuje ugovor s poštom.

(4) Troškovi isplate nacionalne naknade za starije osobe putem pošte terete sredstva državnog proračuna.

(5) Korisnik prava na nacionalnu naknadu za starije osobe kojemu se nacionalna naknada za starije osobe isplaćuje putem pošte može ovlastiti opunomoćenika da u njegovo ime prima nacionalnu naknadu za starije osobe.

(6) Punomoć iz stavka 5. ovoga članka koja je dostavljena Zavodu vrijedi jednu godinu.

(7) Nacionalna naknada za starije osobe osobno je pravo korisnika određenoga ovim Zakonom i ne može se prenositi na drugu osobu niti naslijediti.

(8) Nacionalna naknada za starije osobe ne može biti predmet ovrhe ili osiguranja.

(9) Nacionalna naknada za starije osobe koja je isplaćena nakon smrti korisnika, bez obzira na koje se razdoblje odnosi, prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske za čiju je naplatu ovlašten Zavod, a banka odnosno pošta obvezna ju je vratiti na zahtjev Zavoda u državni proračun u roku od osam dana.

(10) Odmah po saznanju činjenice smrti korisnika nacionalne naknade za starije osobe banka ili pošta obvezna je onemogućiti raspolaganje sredstvima iz stavka 9. ovoga članka.

(11) Iz sredstava uplaćenih nakon smrti korisnika nacionalne naknade za starije osobe ne mogu se naplaćivati potraživanja banaka i drugih vjerovnika koja imaju od tih osoba kao dužnika.

(12) Ako banka ili pošta ne vrati sredstva isplaćena prema stavku 9. ovoga članka zato što je njima raspolagala druga osoba, obvezna je na zahtjev Zavoda u roku od osam dana dati podatke o osobi koja je raspolagala tim sredstvima.

(13) Banka ili pošta odgovorna je Zavodu za nastalu štetu ako protivno stavcima 10. i 11. ovoga članka isplati nacionalnu naknadu za starije osobe.

Članak 11.

(1) Korisnik prava na nacionalnu naknadu za starije osobe dužan je u roku od 15 dana prijaviti nadležnoj ustrojstvenoj jedinici Zavoda svaku promjenu nastalu u

osobnim ili stvarnim okolnostima koja utječe na pravo i na korištenje prava na nacionalnu naknadu za starije osobe.

(2) Zavod i Hrvatski zavod za socijalni rad dužni su međusobno surađivati u provođenju postupka ostvarivanja prava na nacionalnu naknadu za starije osobe.

(3) Hrvatski zavod za socijalni rad dostavit će, na zahtjev Zavoda, podatke kojima raspolaže iz službene evidencije i dokumentacije o korisnicima prava iz sustava socijalne skrbi odlučne za utvrđivanja činjenica potrebnih za ostvarivanje prava na nacionalnu naknadu za starije osobe, i to najkasnije u roku od 15 dana od dana podnesenog zahtjeva.

(4) Zavod je dužan Hrvatskom zavodu za socijalni rad dostaviti rješenje o priznatom pravu na nacionalnu naknadu za starije osobe u roku od osam dana od dana izvršnosti rješenja o priznanju prava.

(5) Hrvatski zavod za socijalni rad dužan je u roku od osam dana od dana izvršnosti rješenja o priznanju prava na uslugu smještaja obavijestiti Zavod o datumu smještaja korisnika nacionalne naknade za starije osobe.

Članak 12.

(1) Zavod je dužan jednom godišnje provjeravati osobne podatke, ostvareni prihod, ispunjavanje pravnih i drugih uvjeta za ostvarivanje i korištenje prava na nacionalnu naknadu za starije osobe.

(2) Ako zbog nastale promjene u osobnim ili stvarnim okolnostima korisnik više ne ispunjava uvjete o kojima ovisi stjecanje i korištenje prava na nacionalnu naknadu za starije osobe, prestaje mu pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe danom nastanka promjene.

(3) U slučaju nastale promjene Zavod donosi rješenje o ukidanju prava na nacionalnu naknadu za starije osobe.

Članak 13.

(1) Pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe prestaje i isplata se obustavlja u slučaju:

1. kada se poveća prihod po članu kućanstva korisnika i/ili članova kućanstva koja utječe na ostvarivanje prava na nacionalnu naknadu za starije osobe, danom nastale promjene
2. kada se zaposli ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na mirovinsko osiguranje ili stekne status osiguranika prema propisima iz obveznog mirovinskog osiguranja po drugoj osnovi, s danom stupanja u osiguranje
3. odjave prebivališta na području Republike Hrvatske, danom odjave
4. kada je određeno izdržavanje kazne duže od mjesec dana, danom nastupanja okolnosti
5. smrti korisnika, danom smrti
6. kada je korisniku priznato pravo na smještaj prema propisima o socijalnoj skrbi, danom smještaja
7. sklapanja ugovora o dosmrtnom uzdržavanju ili ugovora o doživotnom uzdržavanju, danom potpisivanja ugovora

8. kada ostvari pravo na mirovinu ili se na zahtjev korisnika ponovno uspostavi isplata mirovine, s danom početka isplate mirovine.
- (2) U slučaju nastupa okolnosti iz stavka 1. ovoga članka Zavod donosi rješenje o ukidanju prava na nacionalnu naknadu za starije osobe.

Članak 14.

Upravni nadzor u poslovima provedbe postupka priznanja prava na nacionalnu naknadu za starije osobe obavlja ministarstvo nadležno za mirovinski sustav.

Članak 15.

Sredstva potrebna za isplatu nacionalne naknade za starije osobe osiguravaju se u državnom proračunu Republike Hrvatske.

Članak 16.

- (1) Korisnik prava na nacionalnu naknadu za starije osobe koji je primio nacionalnu naknadu za starije osobe koja mu ne pripada, dužan ju je vratiti Zavodu zbog stjecanja bez osnove (u daljnjem tekstu: nepripadna isplata):
1. ako ostvari nacionalnu naknadu za starije osobe na koju nema pravo ili je ostvari na temelju neistinitih i netočnih podataka za koje je znao ili je morao znati da su neistiniti i netočni
 2. ako u roku od 15 dana ne prijavi promjene koje uzrokuju gubitak prava na nacionalnu naknadu za starije osobe, a znao je ili morao znati za te promjene.
- (2) Zavod rješenjem u upravnom postupku po službenoj dužnosti utvrđuje iznos nepripadno isplaćenih sredstava iz stavka 1. ovoga članka i razdoblje na koje se nepripadna isplata odnosi.
- (3) Rješenje iz stavka 2. ovoga članka mora sadržavati rok u kojem korisnik, koji je primio nepripadno isplaćena sredstva, može dobrovoljno ispuniti tražbinu uplatom na račun državnog proračuna.
- (4) Rješenje iz stavka 2. ovoga članka ovršna je isprava.
- (5) Protiv rješenja iz stavka 2. ovoga članka može se izjaviti žalba Zavodu, a o žalbi rješava središnja ustrojstvena jedinica Zavoda.
- (6) Zavod može potraživanje s osnove nepripadne isplate nacionalne naknade za starije osobe namiriti prijebojem iz dospjelih, a neisplaćenih svota mirovine.

Članak 16.a

- (1) Pravo Zavoda na utvrđivanje nepripadne isplate i pravo na povrat nepripadne isplate zastarijeva za pet godina računajući od dana kada je zastara počela teći.
- (2) Zastara prava na utvrđivanje nepripadne isplate počinje teći prvog dana nakon isteka godine u kojoj je Zavod saznao za nepripadnu isplatu odnosno za osobu primatelja nepripadne isplate.
- (3) Zastara prava na povrat nepripadne isplate počinje teći od pravomoćnosti rješenja kojim je utvrđena nepripadna isplata.
- (4) Tijek zastare prava na utvrđivanje odnosno prava na povrat nepripadne isplate, kamata i troškova naplate prekida se svakim službenim aktom Zavoda usmjerenim prema dužniku ili nasljedniku dužnika prema propisima o nasljeđivanju, radi utvrđivanja ili povrata nepripadne isplate, kamata i troškova naplate, a koji je dostavljen obvezniku povrata.

(5) Na nepripadnu isplatu odnosno stjecanje bez osnove primjenjuju se odgovarajuće odredbe propisa kojim se uređuju obvezni odnosi, ako drukčije nije uređeno ovim Zakonom.

Članak 16.b

Banka ili pošta kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od 1320,00 do 13.270,00 eura:

1. ako nacionalnu naknadu za starije osobe koja je isplaćena nakon smrti korisnika na zahtjev Zavoda u roku od osam dana ne vrati u državni proračun u skladu s odredbom članka 10. stavka 9. ovoga Zakona
2. ako ne onemogući raspolaganje sredstvima nacionalne naknade za starije osobe isplaćenim nakon smrti korisnika u skladu s odredbom članka 10. stavka 10. ovoga Zakona
3. ako iz sredstava nacionalne naknade za starije osobe uplaćenih nakon smrti korisnika naplati potraživanja banaka ili drugih vjerovnika koja imaju od tih osoba kao dužnika protivno članku 10. stavku 11. ovoga Zakona ili
4. ako ne vrati sredstava isplaćena nakon smrti korisnika jer je njima raspolagala druga osoba, a na zahtjev Zavoda u roku od osam dana nije dala podatke o osobi koja je raspolagala sredstvima protivno članku 10. stavku 12. ovoga Zakona.

Članak 17.

Ministarstvo nadležno za rad i mirovinski sustav će u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona provesti naknadnu procjenu učinaka ovoga Zakona.

Članak 18.

Ovaj Zakon objavit će se u »Narodnim novinama«, a stupa na snagu 1. siječnja 2021.

Odredbe akata o izmjenama i odluke Ustavnog suda

Prijelazne i završne odredbe akta objavljenog u »Narodnim novinama« broj 156/2023

Članak 9.

Zavod će, po službenoj dužnosti, zatečenim korisnicima nacionalne naknade za starije osobe, počevši od 1. siječnja 2024. odrediti nacionalnu naknadu za starije osobe prema članku 3. ovoga Zakona, bez donošenja rješenja.

Članak 10.

Ovaj Zakon objavit će se u »Narodnim novinama«, a stupa na snagu 1. siječnja 2024.